

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ..... 20 cor.
pe 1/2 an ..... 10 cor.
pe 1/4 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se însoțesc.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIBILE:
Pe un ar garson: prima dată 14
ani; a doua oară 12 ani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.

Astfel abonamentele, cât și inserțiile
nu sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat
Scrieri nerubricate nu se primesc

Anul VIII.

NUMER DE DUMINECĂ

Nr. 27.

Deschidere de abonament.

Cu 1 Iulie n. deschidem abonament nou la «Tribuna». Ținem de prisos a mai înzista asupra însemnătății organelor de publicitate. Și mai ales a accentua necesitatea întăririi acestor organe, în aceste vremuri de grele primejdii ce străbate poporul românesc.

Cetitorii noștri cunosc ținuta noastră politică; s'au convins de devotamentul muncii noastre.

Știu și aceea că «Tribuna» e luată acum la țință. Este și demnitate națională la mijloc a n'o lăsa să se stângă în viforul cu care se luptă, luminând cărările neamului nostru. Sperăm că prigonirea ce s'a pornit împotriva noastră, va fi un îndemn mai mult, a grăbi în ajutorul ei.

Și pînă-că susținem regula introdusă la Anul nou, rugăm pe domnii abonați să binevoiască a-și reînoui din vreme abonamentul, ca să nu li-se întrerupă trimiterea foil.

«Tribuna» costă:

Pe 1 an . . . . . 20 Cor.
Pe 6 luni . . . . . 10 »
Pe 3 luni . . . . . 5 »
Pe 1 lună . . . . . 2 »

Pentru România și străinătate 40 franci.

Redacția și Administrația

„TRIBUNEI“.

Broasca și boul.

(S.) Fabula e bine cunoscută. Rămâne, ca din cele mai jos espuse cetitorii noștri să facă aplicarea.

Zilele acestea presa maghiară, în frunte cu »Budapesti Hirlap« și »Magyar Szó«, au făcut adevărată șgomot mare în jurul unui proiect de lege prezentat Reichstagului Germaniei. Ministrul de agricultură voeste adevărat să facă o lege excepțională în privința Polonilor.

Proprietarii poloni în viitor să nu poată adevărat nici vinde nici cumpăra moșii fără concesiunea presidentului provincial.

Proiectul de lege mai oprește pe proprietarii poloni să-și parceleze moșiile și să creeze colonii. În contra hotărîrii presidentului provincial se va putea face apel la Oberpresident, care nu e nici el altceva decât reprezentantul guvernului.

Ce s'a întâmplat adevărat în Polonia germană? Guvernul prusian a usat de toate măsurile pentru a germanisa pe Poloni, le-a impus limba germană până și în predarea religiei. Polonii, la rîndul lor, au protestat, au luptat și au lucrat din răsunet pentru apărarea limbii și naționalităților. Lupta pe cât este de veche și violentă, pe atât de mult se dă cu arme neegale.

Pe de-o parte este adevărat guvernul puternic al împărației germane, pe de altă parte este o fracțiune a fostei națiuni polone asupra căreia s'au împărțit nu tocmai frățeste dar în deplină înțelegere, trei împărații mari europeni, iar Europa cea modernă, civilizată și cu sentiment de dreptate a trecut la ordinea zilei, după cum nu se alarmează nici astăzi, când Germania triumfătoare caută să desființeze cu desăvîrșire pe Polonii cu-cerîți.

Cu toate acestea, chiar în sinul Reichstagului german s'au ridicat partide întregi și au protestat împotriva acestui proiect de lege barbar, care oprește pe Poloni să-și creeze cămin pe vechiul cămin strămoșesc și în țara, în care de când știe istoria, n'au locuit decât Slavi. Au combătut adevărat proiectul partidele germane: centrul și partidul popular liberal după cum, bine înțeles s'au ridicat contra lui toți Polonii din Reichstag.

Că asemenea proiect de lege nu onorează un imperiu modern, asta a spus-o chiar un deputat german din partidul liberal german, spunînd că proiectul devenind lege, o naționalitate întreagă din Germania ar fi tractată ca și când ea s'ar compune numai din bandiți.

Proiectul însă de sigur va deveni lege. Imperiul german îi dă mâna să se expună și în chipul acesta. Chiar în imperiul național german două partide mari germane și unul polon protestează cu demnitate împotriva silniciei ce guvernul german aplică Polonilor; iar ministrul de agricultură, baronul Hammerstein, a fost silit să declare că legea asta se va aplica numai Polonilor, cari nu vor să știe că sunt încorporați Prusiei.

Reproducînd cuvintele ministrului german »Magyar Szó« esclamă:

»Ne-ar plăcea, dacă Valahii, Slovacii, Sârbii și Sașii ar ceti și ar învăța din cuvintele ministrului german. Și-ar putea însemna că în străinătate naționalitățile nu sunt tratate cu mînuși, cum le tratăm noi, Ungurii. Nu i-ar strica nici guvernului nostru, dacă ar lua pildă dela ministrul german; căci dacă e de aprobat ceea-ce a zis baronul Hammerstein (acesta zisese că Germanii vor avea curajul să se opună orî-cărui Polon, care nu recunoaște supremația germană) atunci de o sută de ori e mai de aprobat și mai necesar aceasta la noi, dacă în orî-ce împrejurări voim să rămînem de-asupra.

În același timp s'a întâmplat, ca un jurnal italian dela Nizza să ia poziție pentru ruperea acestei provincii și alipirea ei la patria mamă, Italia. Față cu această agitație guvernul francez a prezentat camerei franceze un proiect în virtutea căruia jurnalele scrise în limbă străină de pe teritoriul Franciei sunt a se considera și trata ca și când ar apare în străinătate.

Deci guvernul poate să detragă acestor jurnale debitul postal. Ceea ce guvernul francez nici n'a întîrziat de a face și astfel jurnalul italian a și încetat de a mai apare.

Comentînd aceste două fapte »Budapesti Hirlap (Nr. 180) scrie:

»Poate-că nu va strica, dacă vom pune aceste pilde vederii naționalităților noastre, să vadă cu cât suntem noi îndărăt, în privința politicii de naționalități față de statele culte din apusul Europei. La noi nu li-se detrage debitul postal jurnalelor agitatoare naționalităților; nici prin măsurile administrative nu li se face naționalităților cu neputință a se așeza unde vor«.

Sub titlul »România și Ungaria scrie apoi »Magyar-Szó« următoarele:

»Pînă-ce noi discutăm asupra chestiei, dacă copiii cetățenilor ungari trebuie să învețe în școlile elementare și unguerește pînă atunci în România în școlile susținute de cetățeni, cari trăiesc acolo numai provisoriu, se numesc într'una comisarii pentru examenele de încheiere ale anului școlar. Copiii cetățenilor români, orî care le-ar fi limba maternă, nu pot să umble de cât în școală cu limba de

Cel mai excelent profesor și medic îl recomandă ca remediu cu efect

Sirolin

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze așudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca să nu se facă sticle să fie provăzută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvizzera).

propunere română, prin urmare nu pot să învețe a scrie și a ceti de cât românește. De oare-ce însă în România sunt o mulțime de cetățeni străini, între ei și vr'o 150 de Unguri, iar Ungurii își trimit copiii la *propriile lor școli*, statul român e curios să știe, că străinii acestia învățat-au oare și limba română, pe cum și istoria și geografia; pentru-că dacă n'au învățat-o, în Septembrie școala va fi sistată. Astfel în școala elementară ungurească romano-catolică din București, la examenul din 27 Iunie comisarii ministeriali Mihailescu și Anghel, s'au putut convinge, că Ungurii în România îndeplinesc bucuros ceea-ce România este în drept a le cere. Domnul Meșianu, membrul al Casei magnaților maghiare, ce ar zice oare, dacă am urma pilda adoratei Români.

Ce ar zice I. P. S. Sa Mitropolitul Meșianu, nu știm; la tot cazul s'ar putea însă provoca la fabula cu titlul ce am pus în fruntea acestui articol. Și asta nu numai în ce privește comparația cu România, ci și încât privește asemănarea cu Germania și Franca.

Germania puternică, cu zeci de milioane cetățeni germani, își poate permite multe față de o mână de Poloni; tot așa Franca, unde apare un singur ziar nefrancez, putea să ia o măsură volnică față de ziarul cetit de câte-va miș de italieni.

Ungurii nu trebuie să uite însă, că naționalitățile din Ungaria, întâi de toate fac mai bine de jumătate din populația statului, ori-ce măsură volnică n'ar lovi deci o infimă minoritate ori vr'o fracțiune fără importanță, ci ar atinge susceptibilitatea și interesele a jumătate din cetățenii statului.

Tot așa noi, naționalitățile din statul Ungar, nu am fost cucerite, nici nu am fost cedate Ungariei în urma vre-unui război, cum s'a întâmplat aceasta cu Polonii din Prusia și cu Italianii dela Nizza, ci suntem autohtoni în țara asta.

Dar mai presus de toate să nu facă asemenea apropieri între naționalitățile amintite nici din cauză, că naționalitățile din Ungaria nu sunt iredentiste! Români nu luptă

pentru desmembrarea statului ugar, după cum nici Sașii, nici Sârbii ori Slovacii nu cer desfacerea lor de Ungaria, ci vrom cu toții un stat ungar puternic; cerem însă respectarea drepturilor noastre naționale, drepturi recunoscute și acordate chiar de cel mai mare bărbat de stat unguri.

Cei din presa maghiară n'ar strica să cetească mai des fabulele lui Esop și Lafontaine.

Discursul deputatului național Aurel Vlad în ședința de Miercuri a Dietei.

În ședința de Miercuri a Dietei, deputatul național dl. Dr. Aurel Vlad care deocâmdată este singurul reprezentant al celor 3 1/2 milioane de Români din Ungaria în Dieta din Budapesta, luând cuvântul în discuțiunea generală a bugetului a ținut un discurs strălucit, care a făcut adîncă impresie acolo, în acea societate dușmănoasă poporului Român, unde a fost rostit, va umplea de bucurie, mîngăere și speranță pe Românii de pretutindeni, cari îl vor ceti, căci de zeci de ani este întâia voce ce se ridică acolo, întru apărarea poporului Român.

Vorbirea a ținut peste 1 1/2 oră, fiind dela început până la sfîrșit ascultată cu încordată interesare. De față era și ministrul președinte Tisza, ministru de agricultură Tallian și ministru de culte Berzevicy.

Lângă Vlad, erau deputații naționaliști slovaci Veszelovszky și Kollár, cari amîndouă i-au strîns lui Vlad, cu căldură mîna, când și-a terminat vorbirea. Românul de naștere de Szombathy, pe care bravii Româniști din cercul Iosășelului, l'au ales fiind-că-și știa face cruce românește, și să cânte «Cheruvicul», a ascultat și el impasibil bărbăteasca filipică, a și trecut după aceea pe lângă Vlad, dar n'a îndrăznit să-i întindă mîna, de frică să nu-l vadă stăpînul său Tisza.

La începutul vorbirii, Vlad s'a ocupat cu politica economică a guvernului și a arătat mizeriile administrațiunii, ca una dintre cauzele din care nasc aceste mizerii.

A solicitat reforma de dare, asigurînd minimumul de existență, darea progresivă și apărarea căminului. Cu date concrete dovedește că administrația de azi duce la sapă de lemn poporațiunea.

A vorbit despre socialism, care — după dînsul — nu poate fi contrabalansat cu volniciile sîngeroase ale lui Tisza, ci cu reforme temeinice. Ear liberalismul — zice — practicat de partidul liberal, e numai un fel de liberalism de geșeft. Virilismul, dreptul candidațional al fișpanilor și al solgabi-raelor, sunt toate lucruri, pe cari le-ar putea în dragă voce introduce și Țarul Muscanilor. N'are încredere în reforma electorală planuită de guvern, pentru-că existența partidului dela putere depinde dela reforma aceasta. Esecțiunea cenzul din Ardeal din punctul de vedere al unității de drept și arată cum guvernele au tolerat atîta vreme anomalia ca în aceeaș țară să existe două feluri de legi electorale. Intră și în amănunte și amintește disproporțiua scandaloaasă, dintre cenzul care în Ardeal pentru sate e de 32 cor. ear pentru orașe 4 cor. 10 fil. Dreptul de întrunire și asociare nu e regulat prin lege ci lăsat la discrețiunea organelor polițiale.

Trece apoi la politica de naționalități a guvernului, pe care o discută judicios și dintr'un punct de vedere înalt. Arată aci volniciile mai recente ale guvernului Tisza, care a disolvat Casina din Dobra și clubul comitatens român din Bistrița, pe cuvînt că «nu permite organizațiunii pe baze naționale». Zice că nu există lege, care să oprească aceasta, și este principiu de drept, că ceea-ce nu e oprit e iertat. Dar din logica egalității de drepturi reese că ceea-ce este iertat cetățenilor maghiari este iertat și cetățenilor Români. Ori-ce veți face — declară între murmurul întregii Diete — partidul național român este și va fi, și a-i împedeca existența, nu se poate.

Contestă afirmațiunea, că principiul național ar fi fost când-va distrugător de state. Se provoacă la exemple străine. Protestează împotriva politicii de naționalități alui Bánffy, ce țintește a contopi naționalitățile De-

APOSTOLUL.

Ca o vecernie domoală
Se stînge svonul din dumbravă,
Pleoapa soarele și închide
Sus pe o căpiță de otavă
Norodul a cuprins podmolul
Lângă frăgarul din uliță, —
De cărjă sprijinit răsare
Bărînul preot la portiță.

Moșneag albit de zile negre —
Așa îl pomenise satul, —
Pe pieptărelul lui de lînă
Purtând un ban dela împăratul.
— Domol în mijloc se așază
Și sprijinînd încet toagul,
Clipind din genele cărunte
Incepe-a a povesti moșneagul.

Intreg norodul ia aminte
Ș-ascultă jalnica poveste.
Și fusul se oprește'n mîna
Înduioșatelor neveste.
Moșnegii toți fărîmă lacrimi
Cu genele tremurătoare,
Aprinși feciorii strîng prăseaua
Cuțitului din cingătoare.

Atâtea patimi plîng în glasul
Drept grăitorului părinte,
Ș-atîta dor s'aprinde'n inimă
De clipa răzburărei sfinte.
— Bătrînul mag înalță fruntea,
Ce sfînt e graiul gurii sale,

Din el va răsări norocul
Acestui neam sfîrșit de jale.

Acelaș dor trăsare'n piepturi,
Când glasul strigător răsună
Și gemet înfioară firea
Prelung și greu ca o furtună
Frăgarul își îndoale coapsa,
Căci de prin val porcede vîntul,
Prin largul multelor văzduhuri
Să ducă ceriului cuvîntul.

Din cetățuia strălucirei
Coboară razele de lună
Și pe argintul cărunțelei
Din aur împlătesc cunună.

Cuvîne-se hirotonirea
Cu harul ceriurilor ție,
Drept vestitorule apostol
Al unei vremi, ce va să vie.

Octavian Goga.

NAPOLEON BONAPARTE.

Urmare

Amîndoi recuseră acum la Napoleon pentru ajutor și Napolen îi cită să vie în Bayonne. Moștenitorul de tron se supuse numai cu de-a sila Vezu deja la prima sa întîlnire cu împăratul, că nu poate conta pe grația lui și acum căuta să se împace cu tată-său. Bătrînul rege

il respinse, când voia să între după el în odaie „Rămân! Sau nu ai adus destulă rușine pe cărunțul meu cap?”

Intr'aceasta în Madrid erupse furia poporului în contra Francezilor, cari sub pretextul prieteniei au ocupat țeara. Napoleon acum nu mai stătu la îndoială și se folosi de puterea militară. Sili pe regele moșneag să abzică ear moștenitorul de tron înspăimîntat și ceilalți înfați subscriseră și ei actul de abzicere. Dinastia Bourbon încetă de a mai domni. Napoleon puse 'n trăsura întreaga familie regească și o transportă în Franca. Apoi puse pe căliva oameni cumpărați să facă comedia de-a cere de rege al Spaniei pe fratele său mai mare Iosif.

Așa dar un nou tron își deschise brațele pentru a primi un membru din familia Bonaparte. Tronul regesc de Neapole rămînînd vacant ajunse să fie a lui Murat.

Dar tronul pe care ședea Iosif Bonaparte era foarte slab. Națiunea spaniolă prinsă armele spre a alunga pe străin. În toate provinciile se formară așa numite „junte”, fie-care orăș puse pe picior de războiu o mică armată, toată stîncă era o cetate, tot bărbatul era soldat. Intregul neam spaniol participa în lupta aceasta eroică pentru libertate.

Invinși de o sută de ori se răsulară a a suta oară. Aceasta luptă a fost neîncetată, fără milă sau cruțare. Astăzi aci, mîne colo se aprinde flacăra revoluției. Ori pe unde mergea armata franceză, în tot locul se ridicau ca din pământ trupele de guerilla, cari baricadau trecătoarele, des-părtau rezervele armatei, prindeau trăsuriile de

clară că între politica lui Tisza și Bánffy nu e nici o deosebire. Aci contele Tisza a zîmbit.

În sfîrșit atacă cu multă vehemență politica instrucțiunii publice și proiectul de reformă a învățămîntului al lui Berzeviczy, care nu e alt-ceva decît statificare, împotriva căruia, naționalitățile vor lupta din puteri. Până-ce vom putea publica în întregime interesanta vorbire, o dăm în estras în următoarele :

Aurel Vlad : Când s'a prezentat actualul guvern, atunci încă și-a exprimat neîncrederea față de dînsul, ear acum când stăm în față cu actele sale de guvernare, neîncrederea aceasta s'a potențat. Un șir întreg de reforme a promis guvernul și pentru realizarea acestora nimic n'a făcut. Un guvern care și-a dat învoirea la ridicarea cheltuielilor militare în măsura cunoscută, nu merită încredere. Una dintre cele mai urgente acte ale guvernului a fost urcarea salariilor funcționarilor comitatensî, corteșii cunoscuți al guvernului. Dar administrația e atît de mizerabilă încît nici plata de pîn' aci n'au meritat-o. Solicită reforma de dare, care dacă vrea să fie dreaptă trebuie să cuprindă în sine, darea progresivă, scutirea de dare a minimumului de existență, și opreliștea înstrăinării căminului familial. Despre administrație cu tot dreptul putem zice, că n'are alt scop de cît sărăcirea populației și promovarea emigrărilor. Prin ridicarea salariilor funcționarilor comitatensî, administrația a devenit numai mai scumpă, dar nu mai bună, pentru-că funcționarii acesteia nu vor abziece nici de aci încolo de veniturile lor secundare. Una dintre cauzele din cari nasc nevoile oamenilor săraci este administrația. Și dacă acești oameni, s'aruncă în brațele socialismului atunci când funcționarii administrativi nici nu-i iau în seamă pe cetățeni, nime să nu se mire. Măcelul din Aleșd e un exemplu eclatant al spiritului de guvernare a actualului guvern.

Axioma politicii guvernului este liberalismul. Dificile est satiram non scribere, (e greu a nu scrie satiră) când auzim lozincă aceasta să cercetăm faptele, pentru-că acest liberalism este numai un liberalism de geșeft. Reforma electorală întărzie. E de înțeles, pentru-că dacă aceasta s'ar realiza, distrugerea partidului liberal ar avea drept urmare. Aminteste că în țeară sunt două legi electorale în vigoare : cea din Ardeal și cea din Ungaria ; din pricina asta e mare disproporția atît la stabilirea dreptului electoral, cît și la conscrierea alegătorilor. Călcarea de lege fățișă comite guvernul, când constringe elevii naționalităților, împotriva voinții părinților, a cerceta școala de stat, unde este și școala confesională. Răspunsul dat în

acest senz de ministrul Berzeviczy la interpelarea sa în afacerea școlară din Zam, este o călcare de lege atît de brutală, încît se lovește în §§ legii despre rezponsabilitatea ministerială. Călcarea fățișă în picioare a legii despre egala îndreptățire este procedura guvernului în afacerea casinei din Dobra și a clubului comitatensî din Bistrița.

Trece la chestiunea naționalităților. După Bánffy, politica înțeleaptă de naționalități ar fi estirparea naționalităților.

Lengyel Zoltán : Estirparea ? N-a zis așa.

Aurel Vlad : Așa a zis, și drept motiv a zis că naționalitățile împedecă edificarea statului național maghiar neatârnat. Principiul național ca principiu distrugător de stat e necunoscut și aceasta numai prin o astfel de politică se poate ajunge, ca și care Bánffy deschis, Tisza în taină, urmează. Citează din „Neues Pester Journal“ care încât zice, că politica de naționalități a lui Tisza e una cu cea a lui Bánffy.

Olay Lajos : De ar fi așa ! (Iaritate).

Aurel Vlad : Arată vederile lui Kossuth în chestia naționalităților. După principiile lui Kossuth, naționalităților afară de egalitatea de drepturi cu ceilalți cetățeni, în afaceri de limbă, școlare și religioase, trebuie susținut dreptul lor de liberă dispoziție. Partidul kossuthist s'a abătut dela principiile lui Ludovic Kossuth, precum s'a abătut partidul liberal dela convingerile lui Deák, în afacerea aceasta. Politica partidului liberal nu e politica lui Deák.

Vancsó Gyula : Politica asta are multe rezultate. (Da, că un fleac ca Vancsó a putut ajunge în parlament. Not. Red.)

Aurel Vlad : Resultatul acestei politice este că D-Voastră V'ați abătut dela aceea.

Sándor Pál : Ne-am abătut ? Dacă ne-am fi abătut, n'ar fi ajuns deputat naționalist în Dietă.

Aurel Vlad : Asta e altă treabă. Asta nu era în puțința D-Voastră. Revisiunea legii naționalităților ar fi cel mult pentru cea bună, ca guvernul — deoarece-ce ș'asa n'o esecută — să nu comită călcări de lege. Proiectul de reformă a învățămîntului popular, a lui Berzeviczy este declararea pe față a luptei între rase. Tisza s'a declarat pe sine de amic al naționalităților. La asta răspunde cu un proverb românesc : „Ferește-mă doamne de prieten, că de dușmanî mă voi apăra eu“.

Papp Zoltán : Asta-i proverb maghiar !

Aurel Vlad : Și român. Termină zicînd, că nu votează bugetul guvernului.

XIII

mistua mereu puterile Franciei. A costat sînge mult, sacrificii enorme și Napoleon totuși nu-și ajunse scopul, Giganticul cuceritor, care a împraștiat imensele armate a domnitorilor europeni, nu putu să învingă însuflețirea uni popor, ce se lupta pentru libertate.

Curtea austriacă se folosi de situația cea strîmtoată a lui Napoleon din Spania și încercă înc'odată norocul răsboiului, care pînă acum întoarse spatele stindardelor sale.

Deja în răsboiul precedent între Prusi, Ruși și Francezi, arăta Austria mare dispoziție spre a lua parte la el. D'atunci înc'oaci î era teamă de mânia lui Napoleon și se pregătea întruna. Archiducele Carol, pentru care de altfel împăratul Francisc simțea invidie, fu pus în truntea trupelor austriace.

Primul pași al armatei austriace fură norocoși. Alungară pe regele bavarez din München și archiducele Carol socotea ca la sigur, că va putea rupe întinsa linie de bătaie a oștirii franceze. Dar îndată ce Napoleon, situația se schimbă dintr'odată. Napoleon se întâlne în 16 Aprilie cu regele Bavariei, căruia îi promise, că peste două săptămîni îl va conduce în capitala lui. Nici n'au trecut două săptămîni și se ținu de promisiune. Austriacii fiind bătuți în șease zile de șase ori, se retraseră.

Trad. după Aldor de : *Mircea*

(Va urma).

„Afară cu Valahul“ !

»Schwarz-Gelb«, din Viena ziar austriac pentru apărarea intereselor dinastiei și a popoarelor, din Austria luând drept titlu întreruperea de mai deunăzi a ramolitului deputat maghiar Olay, care face onoare parlamentului din Budapesta, scrie în 121 la locul prim următorul articol :

„In dieta din Budapesta, în aceeași ședință, în care cel mai mare șovinist al Ungariei baronul Bánffy Dezső și-a serbat învierea, a fost lansat un cuvînt, care prezintă în lumină lugubră starea desolată și fără ajutor a naționalităților din Ungaria. „Valachule ești afară !“ a strigat deputatul Olay reprezentantului Românilor Dr. Vlad. După acest intermezzo s'a ridicat baronul Bánffy fostul ministru president și Messia al viitorului stat național independent maghiar, pentru a reflecta vorbirii recente a contelui Hédervary. Nu a resunat ore din expunerea lui Bánffy ne ontenit apelul cu privire la politica croată : „Afară ești Croatul !“ ? Fost-a firul roșu, pe care se înșirau declarațiunile lui Bánffy referitoare la scopurile politice maghiare, altul decît acel afară ! la adresa tuturor naționalităților nemaghiare ? Că naționalitățile nemaghiare n'au nimic de așteptat dela coroana sfîntului Ștefan aflătoare în mâinile Ungurilor, era deja de mult cunoscut, dar atît de brutal și la înțeles niciodată nu li-s'a dictat sentența de moarte ca acum.

Acel „afară !“ al deputatului Olay va deștepta în țeara sfîntului Ștefan un echou groaznic în contra megalomaniei maghiare care în urma iluziilor și tablourilor despre viitorul Ungariei ale lui Bánffy va lua un caracter și mai serios. Contele Khuen a avut mai deunăzi curajul să spună Croaților, că viitorul lor depinde dela înțelegerea reciprocă cu Maghiarii, afirmînd, că în Croația nici un partid nu gravitează în afară. Deputatul Olay însă vine acum și spune cu o francheță deamă de recunoștință, cum are să fie înțeleasă aceasta înțelegere reciprocă ? Simplu *mars ki !* Aceasta este lozincă. Și dacă Germanii, Românii, Croații, Sârbii și Slovacii vor renunța la egala îndreptățire ca cetățenii liberi în statul maghiar, dacă li-se cere sacrificarea vieții lor naționale pe altarul statului național unitar maghiar, uitarea limbii lor materne, și vor deveni niște heloși ai maghiarimei, atunci conducătorii sorții statului sfîntului Ștefan vor fi gata să se dimită cu ei la o înțelegere reciprocă — ear dacă asta nu o vor, atunci va fi de valoare neprețuită acel *mars ki !* al deputatului Olay și baronul Bánffy are deja în buzunar receptul, cu care se poată dobândi coroana pentru șovinismul maghiar și face praf popoarele nemaghiare.

Arborele șovinismului maghiar începe să crească deja pînă la cer, ear umbra acestui arbore cu frunziș des, întunecă departe plaiurile Austriei. Acel *mars ki !* al deputatului Olay ne sună și nouă, ear programul baronului Bánffy nu ne spune alta decît că veni-va ziua, în care Ungurul va trece peste Laita și va scoate stâlpii negri-galbeni dela graniță și va implănta alții roșu-alb-verzi.

Nici odată nu ni s'a arătat nouă Austriacilor pericolul mai clar ca acum, care ne amenință de cătră Laita ; nici odată nu ni s'a dat să observăm atît de evident solidaritatea de interese, care leagă strâns unul de altul popoarele Austriei cu naționalitățile subjugate din Ungaria, și nici odată nu li s'a strigat popoarelor din Transilvania atît de dur la urechi, că aceste dela statul maghiar n'au să aștepte nimic, însă dela Austria negru-galbenă totul !

A fost o mare și grea greșală de a sacrifica naționalitățile șovinismului maghiar, ziua însă nu este departe, în care această greșală se va putea îndrepta, retezând ramurile arborelui maghiarismului care ținde pînă la cer ! La asta însă se recere, ca și popoarele Ungariei să se grupeze în jurul steagului negru-galben și cu puteri unite să plece la luptă, pentru a înființa în gîntărea Maghiarilor. Acel *mars ki !* al deputatului Olay să ne fie lozincă, — cu care popoarele nemaghiare ale imperiului Habsburgic să-și redobîndească drepturile vechi.

transport și ucideau pe cei rămași îndărăt. Aceasta era o luptă fără de încetare, în care coloanele armatei franceze în sfîrșit se obosiră, se împușinară și pieriră.

Generalul Dupont, unul dintre învingătorii dela Friedland, depuse cu întregu-i corp de armată armele în mâinile unui șef a răsculaților spanioli, cu numele Castanos. Pentru întâia dată se întîmplă, că 20.000 Francezi, soldați din vestita „armată mare“ ținută de invincibilă, capitulară. Lumea uimită văzu acum, că oștirile lui Napoleon nu sunt nici ele de neînvinși. Înfrîngerea morală era și mai mare ca cea materială. Dușmanii Franciei prinseră curaj.

La auzul capitulației dela Baylen, Napoleon se amări nu se poate mai mult. Însă îndată după aceasta mai sosi și o altă știre tristă. În Portugalia generalul Junot, fiind bătut groaznic de englezul Wellington, capitulă și el. Gloria franceză se întunecă întunecă în pehinsulă. Regele Iosif fugi din Madrid și răsculații victorosi ajutați de Englezi câștigă pretutindeni terori.

Napoleon merse în persoană la luptă. Adușe cu sine cele mai bune trupe ale sale, pe veterani, cari s'au luptat la Austerlitz, Iena Friedland. Apariția lui schimbă soarta luptelor. Șefii răsculaților spanioli fură bătuți pe rînd, Englezii au fost respinși și Madridul căzu earăși în mâinile Francezilor.

Împăratul părăsi Spania plin de victorii, dar dîbea își scoase piciorul d'acolo, răscoala erupsedîn nou. Și aceasta merse tot așa de-a lungul. Răsboiul ținea legat aci o mare parte din trubele sale, pe cei mai buni generali și

DIN ROMANIA.

Delegațiunea oficerilor germani din reg. 2 dragoni la Sinaia. Am anunțat că Vineri 18 Iunie s'a prezentat M. S. Regelui, la Sinaia, o delegațiune a regimentului 2 de dragoni din garda Regală prusiană, la care a aparținut ordinioară M. S. Regele, pentru a-l prezenta un tablou cu portretele oficerilor acestui regiment.

La orele 11¹, M. S. Regele a primit în audiență pe membrii delegațiunii. Suveranul purta uniforma regimentului său, al 9-lea de dragoni, cu marele cordon al Vulturului negru de Prusia. M. S. Regele a primit cu mare bucurie darul oficerilor germani.

La ora 1, un dejun de gală a avut loc la palat, la care au luat parte, afară de Curțile regală și princiară, dl președinte al consiliului Dim. Sturdza, dl de Kiderlen Waechter și membrii legațiunii germane cu doamnele.

În timpul dejunului, M. S. Regele a ținut următorul toast:

„Din toată inima zic Domniilor Voastre, domnilor colonel și deputației regimentului al doilea de dragoni al gardei: bine ați venit în mijlocul nostru. Vizita Domniilor Voastre și frumosul tablou al corpului ofițeresc. Mi fac o bucurie cu atât mai mare, cu cât privesc în această atențiune o nouă dovadă a credincioasei amintiri ce-Mi păstrează al doilea regiment de dragoni al gardei. Neuitați au rămas pentru Mine anii în care am aparținut regimentului Domniilor Voastre, și-mi aduc aminte cu deosebită satisfacție și de vremurile frumoase petrecute în cercul foștilor Mei camarazi

„Mulțumind călduros Majestății Sale Impăratului și Regelui, prea înaltului Domniilor Voastre Cap ostășesc, că v'a dat voce să vă prezentați Mie, ridic paharul Meu în sănătatea Sa și formez totdeauna cele mai vii urări pentru regimentul Său al doilea de dragoni al gardei, care poate conta în totdeauna la interesul Meu cel mai viu și la toată simpatia Mea. Dumnezeu să ocrotească pe Majestatea Sa și să binecuvinteze mândra Sa armată, cu care am strâns legături, acum aproape de o jumătate de veac. Să trăiască Majestatea Sa Impăratul Wilhelm!“

Colonelul Bartsch von Sigsfeld a răspuns în modul următor:

Prea mărite Rege!

„Rog prea respectuos pe Majestatea Voastră să bine-voiască a-mi permite în numele regimentului al doilea de dragoni al gardei „Impărăteasa Alexandra a Rusiei“, care în totdeauna a fost și este conștient de marea onoare de a fi avut în rândurile sale pe Majestatea Voastră, a-I exprima cea mai adâncă a noastră recunoștință pentru cuvintele prea grațioase ce ați adresat vechiului Vostru regiment și pentru aducerea aminte ce-I păstrați.

Rog pe Majestatea Voastră să bine-voiască a primi recunoștința noastră cea mai respectuoasă, pentru că ați bine-voit a ne permite prea grațios să-I prezintăm tabloul, înfățișând corpul ofițeresc al regimentului al doilea de dragoni al gardei, care mi-a fost dat mie și delegației regimentului pentru a-l depune astăzi să mărturisesc Majestății Voastre, pe teritoriul românesc, că corpul ofițeresc al acestui vechiu regiment al Vostru a urmărit neconținut, cu mândră admirație, calea înaltă și înălțătoare urmată de Majestatea Voastră din momentul în care, fiind în 1866 din rândurile acestui regiment, ați pus pentru întâiași dată piciorul pe pământ românesc.

Admirațiunea noastră însă se adresează nu numai fondatorului viteaz și puternic al Statului român unit, nu numai conducătorului înțelept al poporului românesc, ci înainte de toate Căpitanului încununat de glorie. Astăzi încă răsună de viua admirație inimile ostășești ale regimentului al doilea de dragoni la amintirea zilei Griviței și a faptelor glorioase ale vitezei armate române și a Eroicului ei conducător, a descendentului nobil al Casei Hohenzollern.

Depunem și la picioarele Majestății Sale Reginei prea adâncile noastre respecte și mul-

tumiri pentru bine-voitoarea primire ce ne-a făcut și care va rămânea pentru totdeauna neuitată.

Nu pot da o expresiune mai bună simțimentelor, ce mă cuprinde pe mine și pe întregul meu regiment, care astăzi cu gândul și cu inima este aci în Sinaia, de cât prin urarea: Să trăiască Majestatea Sa Regele României și Majestatea Sa Regina. Ura! Ura! Ura!“

La orele 5 p. m. Altețele Lor Regale au oferit delegațiunii un ceai, care a fost servit la „Cuib“ și la care au luat parte și Majestățile Lor.

Delegațiunea oficerilor Germani a petrecut două zile în Sinaia, iar Duminică, la orele 4 p. m. a plecat la București.

Din Austria.

Alegerile dietale din Bucovina. În vederea apropiatelor alegeri pentru Bucovina, cari au să urmeze la sfârșitul acestei luni, toate partidele din Bucovina se află în febrilă activitate, cutrierând comunele și orașele și convocând adunări electorale. Campania electorală a Românilor bucovineni e condusă de un «comitet central electoral român» ales și compus din reprezentanții tuturor districtelor românești, care stă în legătură cu comitatele districtuale. Aceste comitate districtuale, cari stau în neconținut contact cu alegătorii din diferitele comune, au început deja să nomineze candidații români. În Stolujineș a fost proclamat candidat de deputat al districtului dl Alecu Burla, mare proprietar.

Din străinătate.

Tibetanii și Englezii. Tibetanii au cerut armistițiu Englezilor făgăduind că vor începe negocierile.

Din camera engleză. În camera comunelor, în Anglia, guvernul are 382 de voturi și opoziția 287; sunt patru locuri vacante, două ale guvernului și două ale opoziției. E deci o deosebire de 95 de voturi. La deschiderea acestui parlament, la 3 Decembrie 1900, guvernul avea 4—2 voturi și opoziția 267, deosebire de 135 de voturi.

Războiul ruso-japonez.

Pe câmpul de războiu din Mandșuria situațiunea nu s'a schimbat, cel mult se desmițesc veștile despre învingerile rusești și pierderile japoneze. Din raportul lung de alaltă eră al lui Saharov, din raportul lui Kuroki și din telegramele de eră putem deduce cu siguranță, că de 8 zile se dau lupte continue între ambele armate dușmane. Aceste lupte s'au petrecut pe o întindere de 200 klm. începând la țărmul vestic al peninsulei Liaotung până la Saimatsi. Luptele cele mai înverșunate se dau la îngustimea Fensulin, luată de către Japonezi, și pe care Rușii ar dori să o reocupe, dar înzădar, căci numai voința li este laudabilă, dar forța regretabilă. Chiar și din raportul lui Saharov reese evident, că Japonezii au rămas până acum stăpâni pe pozițiile luate. Pe câmpul mandșurian mai calea-valea dar la Port-Arthur de tot

râu le merge bieților Ruși. O telegramă sosită la Petersburg vestește, că garnizoana rusă din Port-Arthur a încercat o erupție, dar a fost respinsă cu mari pierderi.

De asemenea o veste spune, că flota rusă dela Vladivostoc s'a ciocnit lângă Genzan cu escadra japoneză de sub comandamentul admiralului *Kamimura*, iar rezultatul a fost, ca vasele ruse au luat-o la fugă. Vestea asta însă nu este întărită și astfel foarte puțin crezământ i-se poate da.

Bușii judecați de Ruși.

Lupta pentru Port-Arthur pare a fi intrat într'o nouă fază. După o telegramă privată, în urma unei lupte violente în care a fost nimicit aproape un întreg regiment rus, Japonezii au ocupat unul din forturile principale și de rezistență a Port-Arthurului astfel că făcându-se această primă săpătură în lucrările de întărire, căderea cetății numai e decât o chestie de câte-va zile.

Pe teatrul de războiu din Manciuria, evenimentele se desfășură mai repede. Kuropatkin a declarat unii corespondent că e decis să se reîntoarcă la Haiceng, să-și stabilească acolo cartierul general, iar lângă Kaiping, care e ocupat deja pe Japonezi să nu lase decât trupe pentru acoperirea retragerii. După ce trecătorile cele importante au fost ocupate de Japonezi, înaintarea acestora se va face mai repede și în cazul când Kuropatkin e decis să aștepte atacul la Haiceng, ziua când se va da „marea luptă“ se apropie.

Flota dela Vladivostoc care a bombardat Gensanul, fără să pricinuiască, după cum se pare pagube mari, a scăpat și de astă-dată de urmărirea Japonezilor. După o știre din Tokio, eșirile aceste ale admiralului Skrydloff, cari au fost norocoase până acum, n'au alt scop decât să abată atenția Japonezilor dela Port-Arthur.

În Rusia începe a se manifesta o opoziție în contra chipului cum se conduce războiul. Doi Ruși distinși și-au ridicat glasul în chestia aceasta; bătrânul general Dragomirov care dela demisia sa involuntară trăește la moșia sa din apropierea orașelului Konotopov, și corespondentul militar al ziarului Russkoie Slavo, Demirovici-Dancenکو. Dragomirov publică în ziarul militar Rasviedeik un articol în care laudă mult chipul cum Japonezii știu să conducă războiul și indirect critică în chipul cel mai aspru pe Ruși. Trebuie să se recunoască — scrie el că Japonezii cunosc milităria și se pricep să conducă războiul. Eu știu tot-d'auna hotărât ce vor. Odată ce și-au așezat o țintă își concentrează atenția asupra ei, n'o lasă din ochi sub influența a diferite fantezii și indemnuri produse pe impresii trecătoare sau de șoaptele aventurierilor și vinătorilor după noroc ce mișună prin toate marile state majore. Generalul Kuroki și-a realizat admirabil planurile urmărind sfatul lui Napoleon de a te pune în orice situație în poziția inamicului. Unii îndreptesc lipsa de hotărâre cu temerea de mari pierderi, de mai întâi nici-odată nu se poate ști cât de mari vor fi pierderile și al doilea scopul războiului se ajunge fără a se ține seamă de pierderi“.

Limbajul lui Nemirovici-Dancenکو nu e mai puțin aspru. El se plânge de răul tratament al corespondenților militari ruși și acuză comandamentul că a introdus un ceremonial și o etichetă ce sunt în contradicție cu cele ce se obișnuiau până acum în comandamentul rus. Nemirovici scrie între altele: „În cartierul principal al lui Alexandru II și al comandantului suprem în timpul războiului ruso-turc, era totul mult mai simplu, mai milităresc decât acum. Acum s'a introdus aici de la Port-Arthur, o etichetă complicată, de curte... De altminterdea Asia e obicinuită la satrași și la satrași (adică guvernatorul Alexieff, nota lui Die Zeit) se obișnuiesc mai multe ceremonialuri decât obiaș la domnitori“. În timpul ultimului război rusoturc — scrie mai departe Nemirovici — corespondenții militari se simțeau cu totul liberi. Acum corespondenții ruși nu pot să scrie ca atunci. Acum corespondentul e numai un funcționar, un ciornic, în toate e strimțorat prin secretul serviciului, prin ordinul de serviciu.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 8 Iulie 1904.

— **Știre personală.** *Aflăm, că P. C. Sa părintele* Roman Ciorogariu, *director seminarial a plecat ieri pe timp mai îndelungat la Marea Nordică.*

— **Congregațiunea extraordinară** a comitatului Arad este convocată pe 14 l. crte. La ordinea zilei sunt puse 19 puncte. Cel dintâiu e împărțirea în clasele de plată a funcționarilor administrativi pe baza noii legi despre regularea salariilor.

N'a aflat cu cale însă comitatul, pe cum vedem din convocător, a raporta în afacerea disciplinară a protopretorului Paris, vor provoca deci Românii pe domniul dela comitat, să ne spună de trebușoarele d-lui Paris.

— **Din Caransebeș.** Examenul de calificare învățătoarească la Institutul pedagogic diocesian din aransebeș s'au ținut din 10—16 Iunie. De față a fost ca comisar guvernial inspectorul școlar L. Sándor. La examen s'au supus 29 de candidați. Au depus examenul cu calcul general foarte bun: 1 candidat, cu bun: 4 candidați cu suficient 11 candidați, nesuficient au obținut 12 inși, ear unul s'a retras.

— **Petrecerea „Reuniunii meseriașilor români din Sibiu.”** Ni-se scrie din Sibiu: Reuniunea meseriașilor noștri carăși ne-a surprins plăcut cu o producție și petrecere, care a avut loc în 25 n. în pavilionul din „Hermannsgarten.” Petrecerea, ca toate ce le arangează meseriașii noștri, a succes foarte bine. Programul producției, cu toate că s'a părut improvisat, a fost bogat și variat. Au cântat mai multe coruri mixte, de dame și coruri bărbătești. Publicul a aplaudat îndelungat pe talentatul declamator, pe dl Dem. Axente, care a predat admirabil poezia „Dragoste învrăjbită” de G. Coșbuc; asemenea a fost viu aplaudat și dl Ioan Stanciu, măiestru zugrav de case, care a cântat solo acompaniat de muzică. Ambii sunt foarte recunoscute ale producțiilor reuniunii meseriașilor noștri. O idee fericită a fost aducerea grammophonului, care a redat mai multe cântări românești.

Sala a fost plină; inteligență încă a luat parte. Dintre inteligență am observat pe următorii d-ni: Dl Togan și d-na, d-na Balint și fiica, v. d. Barbu, d-ra Lenți Adamovici, Candin Popa, I. Văteșan, amplotiat de bancă, Popoviciu și d-na, Silvestru Moldovan, red: Dr. Marienescu, Ars. Buna secr., Preda, Stefla, I. Henteș, Simu, Simion, Rehega, Pașcă, Stan prof., familia notarului Alexandru Neagoe din Sebeșul de jos, Stanciu căp. Tăbăcar, Cotoțiu, ect. După ce s'a sfârșit programul și drăgălașii factorii ai postei humoristice. (5 d-șoare coriste) își finiră serviciul lor greu, se începu dansul. Inșă și aci furăm surprinși plăcut prin căluserii cari, după-ce se sfârși o horă mare și frumoasă, jucară admirabil, „Căluserul” și „Bătuta”.

A urmat apoi dansul vesel, care a ținut până în zori.

In general petrecerea a avut timbrul pronunțat românesc, ceea-ce este de altcum caracteristica petrecerilor reuniunii sodalilor noștri, și la care a contribuit mult și costumul național, foarte bine reprezentat.

Prin producția și petrecerea aceasta „Reuniunea” sodalilor noștri, și-a câștigat un nou merit pe teren social și e vrednică de toată lauda, împreună cu conducătorii ei, d-nii Victor Tordoșian, pres., G. Poponea v.-preș. I. Apolzan, secret. și ceilalți membrii ai comitetului. *Gig.*

— **Mare incendiu.** Ni-se scrie: In comuna Topârcea, Duminecă în 3 Iulie a fost un mare incendiu. Au ars 44 case și 94 șuri, mulțime de unelte economice, haine, mobile și altele. Focul s'a estins la 104 locuitorii și în decurs de 2 ore a fost totul cuprins de flacări. Pompierii puțin au putut ajuta, fiind mare lipsă de apă în comună. Indată după iscarea focului a început a sufla și vântul, așa că focul s'a împrăștiat

în 4 părți de-odată. Paguba se urcă la 100 mil coroane. Miseria e mare. Causa incendiului nu se știe.

— **Un învățător brav.** E un adevăr sigur, că unde conducătorul poporului e culmea chemării lui, acesta progresează pe zi ce merge, ceea-ce s'a adevărit în comuna mea natală Maderat.

In urma oboșelii celei mari a d-lui învățător Petru Vancu, de când funcționează în comuna Maderat a făcut un progres de nespus mare atât în cultură, cât și în economia câmpului și a viticulturii dând povește bune poporului său, drept ce și pe cale ziaristică vin a-mi exprima bucuria și mulțumirile pentru zelul și dragostea cu care a lucrat până acum. L udă i-se cuvine bravului domn învățător. Arad, la 6 Iulie 1904, fost elevul *George Cosma*, sergent-major.

— **Invitare.** Tinerimea studiosă din Maieru vè invită cu stima la Producțiunea teatrală urmată de dans, care se va aranja Duminecă în 10 Iulie st. n. 1904 în sala școlii comunale. Prețul de o persoană 1 coroană 40 fileri, familie 1 coroană. Venitul curat este destinat în favorul copiilor săraci dela școala comună din loc. Ofertele cenevole să primesc cu mulțumită și să vor cuita pe cale ziaristică. Comitetul Aranjator.

— **Reuniunea română de cânt și muzică din Lugoj** vè invită respectuos la *Concertul popular* ce-l va da Duminecă în 27 Iunie (10 Iulie) 1904 sub conducerea dlui dirigent *Ioan Vidu* în grădina otelului „Concordia”. După concert urmează petrecere dansantă. Prețul de intrare: 3 cor. de familie și 1 cor. de persoană. Bilete se capătă seara la cassă. Inceputul concertului seara la orele 8.

— **Procesul între moștenitorii lui Tache Anastasiu și Academia română.** Curtea de apel din Galați a pertractat Vinerii procesul dintre moștenitorii lui Tache Anastasiu și Academia română. Curtea a respins apelul lui Alecu Anastasiu și al celorlalți moștenitori și a confirmat sentința tribunalului, prin care Academia română a fost recunoscută ca singură moștenitoare a averii defunctului Tache Anastasiu. Tache Anastasiu, avocat bogat în Tecuciu, a lăsat după sine vre-o șapte milioane și un testament în 2 exemplare, în care a pus Academia română ca moștenitor universal al averii. Peste 5 luni s'a aflat alt testament, care a anulat pe cel dintâiu. Atât tribunalul, cât și Curtea de apel a declarat ca fals testamentul al doilea. Mai rămâne ca Curtea de casație să aducă sentință în acest mare proces.

— **Timpul în România.** Ca și în zilele precedente timpul este pretutindeni frumos, călduros și secetos. Puțină ploaie a căzut ieri și peste noapte în câte-va localități muntoase și din Oltenia. Temperatura cea mai ridicată 37° la Calafat, iar cea mai coborâtă 9 la Scropoasa (Dimbovița).

Acum în Moldova cerul este senin, ear în estul țării noros: la Tg.-Jiu a început a plouă. Barometrul destul de ridicat este aproape staționar.

A plouat la: Piatra-N. 1 mm., Roman 1, Bacău 2, Sinaia 6, Scropoasa 9 și Baia-de-Arma 6.

— **O relievă vie.** La inaugurarea monumentului ridicat de Francezi în memoria eroilor dela Waterloo a asistat și o bătrână de 103 ani, din Morlanwelz (sat în provincia Mennegan, Belgia) care în timpul bătăliei dela Waterloo a îngrijit de răniți.

Prezența acestui martor ocular a produs un mare entuziasm în mulțimea adunată care a făcut feritei supraviețuitoare a glorioasei bătăliei, în care s'a surpat o Coroană imperială o imponentă manifestație.

— **O descoperire senzațională** s'a făcut la Jack-Creek, în Wyoming. În munții de acolo ajunge să ară cu plugul și ies la iveală minerale de-o bogăție extra-ordinară. O tonă din aceste minerale conține au în valoare de 2 livre sterlingi.

— **Sinuciderea dela șosea.** Sâmbătă noaptea s'a sinucis la șosea, capitanul în retragere Brătășanu, trăgându-și două gloanțe de revolver, unul în gură și altul în tâmplă. Moartea a survenit imediat. Causa acestei sinucideri, e o boală incurabilă de care suferea de mai mult timp nefericitul capitan.

S'au găsit trei scrisori: una adresată autorităților, alta soției sale Maria și alta d-nei Victoria Brătășeanu din str. Popa-Tatu 121.

— **Un scandal sângeros în capitală.** In restaurantul „Vampetis” din parcul orașonesc din capitală, unde Mercuria de ordine se aduna pe la 7 ore seara publicul distins al Budapestei, mai ales deputați, ministri, partidul liberal, dame, gentry, ofițeri etc., s'a întimplat Mercuri un scandal sângeros, provenit din purtarea obraznică și revoltătoare a unor parasiți ai societății din capitală, cari în sensul codului lor privat despre legile cavaleriei, bunele maniere, respectul reciproc și mai ales respectul față de dame, caută așezuri, provocări, intenționate, ca mâne zi cronica zilei despre ei să vorbească, ei să fie eroii zi el trecute. Aceste curioase ființe, de cari gem orașele azi, grație moravurilor disolte și educației superficiale, de care este împărțită „tinerul” acasă la părinți, la școală, și pe care pas de pas o întilnește în viața de toate zilele în contactul cu cei „aduți”, „culți”, „fini”, etc., zic aceste miasme caută din adins scandaluri, în cari figurează fie și fără voia ei și câte o damă, a cărei singură vină este, că e frumoasă și onestă. — ca în modul acesta „cavalerul” a cărui viață plină de păcate și adânci regrete, întipărite în întreaga lui ființă fizică, etică și intelectuală, ca niște semne de infierare din timpul tinerețelor viroase, să fie mai interesant, mai ideal, mai „bărbătesc”. In tot momentul poți să te împedeci de aceste existențe miserabile, în tot momentul poți avea cele mai mari neplăceri venind în atingere cu aceste exemplare de degenerescență omnilaterală, contra cărora pare a nu fi alt remediu mai eficace decât în momentul suprem de revoltă și indignare justă arma.

De acest soi de oameni monștrii nu ți este sigură onoare făcând un singur paș la stradă, vecinic ești expus primejdiei de a ți se pângări sanctuarul familiei, de a ți se intina onoarea de bărbat, de părinte ori frate, de a fi timbrat din partea legii de ucigas, la casă că strivești atari parasiți, ori condamnat de cătră codul „cavalerilor” ca laș nemernic, dacă insultând pe mișel nu satisfaci convenției sociale de a da satisfacție unui „insultat”. Drept aceea unicul mijloc justificat pentru a te apăra contra acestor polipi ai bietei morale de azi pare a fi numai arma strivitoare.

In cazul acesta societatea și chiar legea va avea barem un mic cuvânt de compătimire pentru tine. — La ultima masă din restaurantul sus pomenit s'a așezat un tinăr locotenent al regimentului 32 cu numele *Schmidt* în societatea unei dame umitor de frumoase. Nu s'a așezat bine pe scaun, când eată o societate de 3 cavaleri în urma lor se așează la masa din apropiere. Două dintre aceste sermane figure cu sigilul unei vieți pline de păcate și bogate în ticăloșii în față fixau mai ales pe tinera damă. Ast-fel era evident că nu fără oare-și care motiv s'au furișat în vecinătatea oficerului și a damei onorabile. Și cum dama n'a reflectat la purtarea obraznică a „tinerilor” căniți, unul cu numele *Fackh József* funcționar (ah această armadie de parasiți ai societății) a chemat la sine vinzătoarea de flori, dela care a cumpărat un buchet de flori, pe care l-a trimis vecinei sale. Vecinătatea acestor nemernici deci a început să devină tot mai insuportabilă ear purtarea lor tot mai provocatoare, așa că și oaspeții din jurul acestor două mese așteptau cu vădită agitație cele întâmplânde. Cum dama n'a voit să primească buchetul trimis, *Fackh József* și amicul acestuia un ramolit cu numele *Ronay* László s'au sculat și au dus în persoană buchetul la masa oficerului, oferindu-l damei. Dama ui mită de această cutezanță fără păreche a lăsat buchetul pe masă, rugând pe ofițer să o apere în contra ofenselor continue ale impetușilor invalizi morali. Ofițerul în urma asta chemă pe chelner și plătind se pregăti să plece. Abia făcu 30—40 pași, când cei două provocatori s'au luat după ei ear *Fackh József* atingându-se de sabia oficerului îi strigă, așa că toți mesenii din pregiur au auzit:

— *Infanterist laș!*

La această insultă ofițerul nu s'a mai putut stăpâni, ci scoțând sabia a măsurat cât e de lung

curajosul „tiner“, care a luat-o la fugă nebună prin restaurant. Sabia ascuțită i-a tăiat vestmentul ear din spate și curgia sângele șiroaie. Oficerul s'a luat după insultător, și împedecându-se în teacă, a căzut. Atunci *Ronia*, a voit să sară asupra oficerului pentru a lua sabia, care însă isbind cu sabia asupra curajosului atăcător, l-a împuns în coastă. În urma acestei lovituri, cavalerul a căzut fără simțire la pământ. Imediat au telefonat după salvatori, cari au dus la spital pe ambii răniți ear oficerul, după-ce s'a nominat, a plecat dela fața locului însoțit de damă, care privia între grozave agitațiuni scena petrecută dinaintea ochilor ei.

Ce au voit oare să dovedească betyărul de astfalt al capitalei maghiare prin purtarea lor deamă de retorsiunea primită? Voit-au să arate cavalerism „curagi“, „hărbăție“, ori voit-au în focul lor patriotic maghiar să insulte pe un pacinic soldat al armatei comune atât de urgisite în ochii vandalismului maghiar? Pedepsa a fost meritată ear cele două tipuri ale tinerimei maghiare cănite vor putea acum medita, că oare de ce au și provocat ei acest scandal, care pentru ei a avut un rezultat atât de compromițător.

— **Flota americană la Triest.** Din Triest se telegrafează: Flota americană, care va sosi la 12 Iulie în portul dela Triest sub comanda contra admiralului *Barker*, va consta din vasele *Keersarge*, *Alabama*, *Illinois*, *Maine*, *Missouri* și *Iowa*, și din 3 încruciaștori mai mici. Bastimentele americane vor petrece în Triest 10 zile.

Telegramele zilei.

Belgrad. — Știrea răspândită în presa străină despre o apropiată întrevedere a regelui Petru cu principele Bulgariei, care ar avea loc în localitatea Sitniakovo, este neîntemeiată.

Washington. Episcopii armenii din Persia au telegrafiat secretarului de stat la afacerile străine Hay, că Turcii masacrează miile de Armeni ca niște barbari.

Prelații armeni imploră în numele creștinismului și al sentimentelor de umanitate, ca America să ia inițiativa pentru a scăpa viețile atâtor nevinovați.

Atena. — Regina și Principele Nicolae cu soția sa, au plecat în Rusia.

Noul-Orleans. — Vaporul „Galicie“ al liniei germane Hamburg-America s'a ciocnit cu vaporul norvegian „Ellis Litonfield“.

New-York. — Trenul expres *Cicago-St. Louis* a deraiat ieri.

Vagoanele au luat foc dela locomotivă. Sunt 30 morți.

Paris. — Căldarea unei locomotive care staționa într'un derou de lângă gara *Saint-Lazare*, a făcut fără veste explozie.

Sunt 6 persoane destul de grav rănite.

Stornoway (coasta orientală a Scoției). — Două vapoare au debarcat aici, 100 emigranți scăpați de pe vaporul danez „Norge“, care a perit în largul mării, după cum ne a anunțat o telegramă precedentă.

Belgrad. — Consiliul de ministri a decis ca încoronarea regelui Petru să se facă în mănăstirea *Zika* în ziua de 21 Septemvrie.

Cu ocazia încoronării se vor da mari serbări la Belgrad în zilele dela 24—25 Septemvrie.

Londra. — „Agenția Reuter“ vestește că vaporul danez „Norge“, având pe el 80 de oameni echipaj și 700 de emigranți norvegieni, danezi și finlandezi, s'a innecat lângă *Kockalbrif*, în insulele Hebride. Au scăpat numai 27 de inși.

Buletin Metereologic.

22 Iunie 1904.

Înălțimea barometrului la 0^h 754.3mm.
Temperatura aerului 24°.6.
Vântul aproape liniștit dela SE,
Starea cerului senin.
Temperatura maximă de ieri 33°.
Temperatura minimă de astăzi 16°.

Știri mărunte.

— Australia ține să se dea uitărei faptul că e ultima venită printre națiuni! în proporție cu numărul locuitorilor, ea posedă cele mai multe biserici din lume.

— Populația din China, India și Japonia reprezintă jumătate din populația totală a lumii întregi.

Asia, după-cum se vede, urmează să merite porecla istorică de pepiniera popoarelor!

— De și țară șesă, Anglia numără 28 tunele lungi de aproape un kilometru și jumătate.

— Un statistician german face cunoscut că 4000 de dueluri se fac în fie-care an în Franța și 2.800 în Italia.

— Anul acesta se va inaugura în Abazia un hotel-vapor capabil să primească 100 de călători.

— Vinul cel mai scump este o oare-care *Maderă* din recolta anului 1778, găsit în fundul mării, în 1814. Din acest vin mai există câteva sticle în Holanda; ele se vînd cu 5.000 lei bucata.

Statistică interesantă. Administrația Indiilor a redactat o statistică în privința numărului oficial al victimelor datorite într'un an animalelor feroce și reptilelor.

În cursul anului 1903 au fost 23.164 persoane omorite de mușcăturile veninosului șerpe *Cobra*; 1046 oameni omoriți de tigri; 277 de lupi; 973 omoriți de urși, leopardzi sau panthere. În total 25.460 victime pe an.

Proporțiunea este inversă pentru animalele cu coarne aparținând indigenilor.

Reptilele au omorît 4000; leopardzi sau pantherele 38.211; tigrii 30.555; lupii 4.719; hyenele 2.387; urșii 4.000; total au fost omorite 83.872 animale.

S'au organizat vânători pentru stărpirea fiarelor întrebunțându-se 38.000 de puști.

Au fost omorîți 1.331 tigri; 4.413 leopardzi; 1.850 urși; 2.373 lupi; 706 hyene; 4.300 fiare de diferite specii, în total 14.993 animale sălbătice din cari 63 tigrii solitari.

Și se mai spune că nu sunt animale sălbătice!

Felurimii.

Longevitatea Politehnicianilor. Totdeauna — chiar înaintea modificărilor aduse programelor în ultimii ani, — s'a vorbit de surmenagiul impus elevilor școalelor militare din Franța, atât cu ocazia examenelor de admitere, cât și în timpul studiilor de peste an.

De curînd, în Camera deputaților, s'a invocat, cu ocazia discuției articolului 23 al proiectului de lege asupra recrutării, acest pretext pentru a obliga pe elevii școalei politehnice și ai școalei dela *Saint-Cyr* să slujască mai întâi doi ani la regiment, ca să se odihnească printr'un exercițiu salutar.

E însă interesant de cercetat dacă politehnicianii în adevăr, din cauza muncii intelectuale la care sunt supuși, au, după ce es din școală, o moralitate superioară aceleia a celorlalți Francezi, cari au afaceri pe la companiile de asigurare și dacă sunt sănătoși...

E o lucrare făcută de curînd de către un inginer savant, examinator la școala politehnică și matematic distins.

Studiind tablourile grafice cari reprezintă numărul celor decedați și al celor în viață, dela înființarea instituției s'a ajuns la două constatări foarte remarcabile. Cea dintâi e, că până la vîrsta de șapte-zeci de ani mortalitatea politehnicianilor este aproape aceiași și poate chiar mai mică de cât aceea a asiguraților francezi sau englezi. A doua e că dela șapte-zeci de ani, când toți politehnicianii se odihnesc, au o „tendință marcată de longevitate“. Aceasta e confirmată de compararea anuațiilor.

Din această savantă și curioasă lucrare, care va fi în curînd publicată, reese că pretinșul surmenagiul al școalei politehnice, și munca întreruptă în urmă a foștilor ei elevi, au consecințe ce par mai mult favorabile longevității? Aceste concluziuni neașteptate merită să fie cunoscute.

ECONOMIE.

CUVÎNTAREA

cu care a deschis *Emanuil Ungurianu* adunarea generală a despărțământului *Timișoara* al Asociațiunii, ținută la 12 Iunie 1904 în Ghirec. (Urmare și sine).

Mai rău stăm în cercul *Aradului*-ne u și în cercul *Vinghel*, aici *Românii* se ocupă numai cu lucrarea pământului, din care o parte mare au pierdut la neamuri străine, mai cu seamă la *Nemți* au neglijat și prăsierea vitelor; un soi de oameni moi și indolenți, dar îngânfați.

Din cele înșirate până acum putem constata, că pe teritoriul despărțământului *Timișoara* meseriași și comercianții *români* sunt cu mult mai puțin, de cât ce ar trebui să fie după numărul poporului; de aici urmează că *Românii* în mare parte de ce au lipsă în casă și la economie trebuie se cumpere dela alte neamuri; *adece Românil e consumentul altor neamuri, de unde vine în mare parte sărăcia lui; acesta e un defect mare ce am voit să-l relevem.*

Din împregiurarea, că în multe comune au început *Românii* a specula cu diferite lucruri, din cari se silesc a trage venit și câștig, trebuie să deducem, că și *Românii* au început a se trezi și a se îngriji de viitorul și existența lor; *î-a cuprins frica de sărăcie*; merg unii și la *America* însă nu ca să rămână acolo pentru tot-deauna, ci ca să câștige bani, ca aici acasă să-și plătească datoriile, sau să-și rescumpere moșiile, acum *văd Românii că nu e bine a fi om sărac.*

La întrebarea, că în ce măsură lucră meseriașii *Români* meseriile lor, și că duc denșii produsele lor și la țirguri, ori lucră numai pentru trebuințele satului, am căpătat răspunsuri cumcă lucră numai pentru trebuințele locale, — la țirg duc marfa lor și *adece*, *Românii* din *Ghircoc*, coșării de nuiele, din *Budinț* furci de lemn, din *Șuștra* leuci și loitre, apoi *cismași*, opincarii păpucarii și măcelarii din *Timișoara*, 3 cojocarii și 2 căbănicerii din *Buziaș*, 1 butnar din *Remetea*, 1 păpucar din *Ciacova*, și vr'o căți-va cojocarii din *Ghilad*; săniile ce se aduc iarna la țirguri, încă le fac *Românii*.

Din aceasta împregiurare trebuie să constatăm că meseriași *Români* lucră meseriile lor între mărșini prea înguste, cu prea puțin capital și cu prea puține puteri și fiind-că la întrebarea că unde învață *Românii* meseriile lor, mi-s'a răspuns, că partea cea mai mare învață pe la sate, trebuie să deducem, că lucră meseriile lor cu prea puțină învățatură specială; acesta e alt defect.

Tot aceasta stare mi-s'a descoperit și cu privire la negustorii *Români*, și aceștia învață numai ceva pe la sate, însă partea mai mare e fără știință pregătitoare.

Spre delătararea acestui defect recomand *Românii*, cari voesc să-și deie copii la meserii, ca să îi deie sau la oraș sau la măiestri de nume bun, ca învățacei să capete învățatură reală și fundamentală, și să-și însușască dexteritate și un gust mai fin și mai dezvoltat; tot aceasta recomand și comercianților ca cât se poate să învețe în oraș unde capătă vederi mai largi și istețime mai dezvoltată, fără care nu se poate purta negustorie.

La întrebarea despre aptitudinea *Românului* spre meserie și comerț, am căpătat răspunsuri, că în general luat, *Românii* sunt apți și buni pentru meserii și comerț, sunt isteți, mai cu seamă aceia cari au învățat în oraș, dar toate răspunsurile încheie cu aceea observare, că comercianții și meseriașii *Români* au prea puțină școală și prea puțină carte, că după-ce au eșit din școală, în viață nu se mai ocupă cu cititul, nu mai învață nimic, să îndestulesc a rămânea meseriași și negustori mici; mai cu seamă au acel defect provenit din lipsă de cultură, că nu se nisuesc a face din copii lor industriași și negustori mari, ci se îndestulesc, ca și copii lor să rămână mici și slabi ca și dinșii.

Deci de aici urmează, că meseriași și comercianții *Români*, dacă nu voesc să rămână totdeauna mici și slabi, trebuie să învețe mai mult, trebuie să se ridice la un grad mai înalt de cultură, trebuie să se miște mai mult în lume, ca să vadă și să învețe dela alții, cari știu mai mult de cât ei.

Românii în despărțământul *Timișoara* locuiesc pe șes, în unele sate cu *Nemți* la olaltă, în alte sate în vecinătatea *Nemților*; caute deci *Românii* cum lucră *Nemții* și învețe dela aceștia; în sate curat *nemțești* sirguința și puterea vitală

și reproductivă a Neamțului nu lasă să se așeze acolo și alte neamuri; acolo Neamțul e agro-nom, Neamțul e meseriaș, Neamțul e comerciant, ce unuia îi trebuie cumpără de la celalalt, banul de la Neamț la Neamț trece; Neamțul privește comerțul și industria tot așa izvor de câștig și de a face avere, ca și proprietatea de pământ.

Dacă un neamț are mai mulți băieți, moșia o dă unuia, sau dacă are mare moșie, cel mult la doi, ear pe ceilalți îi dă la meserii și comerț, îi prevede cu capital, cari apoi să așeze în sate românești și fac averi; aceasta metodă ar putea-o învăța și Românii, căci pentru meseriași și comercianții Români mai este destul loc în satele românești.

O împrejurare mai cu seamă trebuie s'o recomand atențiunii Românilor; târgurile de țară sunt oglinda, în care se vede vrednicia și des- toinicia unui popor; acolo să vede că ce știe și ce poate produce un popor. În târgurile de țară din orașele despărțământului Timișoara, Românii duc puțină marfă la țarg; cum am amintit, duc numai vite cornute, porci și și mai puțină cal și de tot puțin articoli de industrie; dar tot, ce are trebuință cumpără dela meseriași și comercianți de alte neamuri, adică poporul român mai mult cumpără, de cât vinde, deci e mai mult consumant de cât producător. Este lucru cunoscut, că un popor, care e mai mult consumant, de cât producător, adică care mai mult cumpără dela alte neamuri, de cât vinde el aceluia, acel popor trebuie să sârdească și tot sărac rămâne; deci ar fi bine ca Românii să grîșască ca să nu sârdească și să nu rămână săraci.

Dela Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu.

Pentru valorisarea poamelor.

Prin rescriptul său dto 15 Iunie a. e. nr 51031, ministerul r. u. de agricultură ne pune în vedere, că în conformitate cu încunoștințările primite dela raportorii economici și dela organele de specialitate, cu toată seceta, ce a domnit, în anul acesta se arată o recoltă bogată de poame în cele mai multe ținuturi ale țării. Imprejurarea, descoperită de consulatele noastre, că și în străinătate se produc în anul acesta multe poame, va da producătorilor nostri mult de gândit cu privire la valorisarea produselor lor de poame.

Spre a sări în această privință într'ajutorul producătorilor, ministerul a dispus să se pună în mod gratuit la dispoziția proprietarilor mici spre folosire la prelucrarea prisosului de poame, ce nu s'au putut vinde în stare crudă, căldări (cazane) de ale statului pentru fierberea spirtoase lor, uscătoare (coșare, cuptoare, coșnițe) de uscat poame, pine (moriște) și teascuri (presă) pentru osos, ca astfel o parte a poamelor cu simbul pe osos, care nu se pot ținea timp mai îndelungat și cu deosebire poamele atinse (vărmanoase și fără față) prin preparare (prelucrare) se poată fi valorisate și cari, astfel subtrase dela vânzarea din piațe, mulțimea lor nu influințează prețul poamelor și de calitate mai bună, ce se pun în vânzare.

A îngrijit mai departe ca consulatele noastre să atragă, pe calea celor mai răspândite foi din străinătate, atențiunea publicului comerciant asupra bogatei recolte de poame dela noi cu acel adaus, că în această afacere se pot adresa pentru mai buna orientare către comisarul regnicolar ministerial pentru cultivarea poamelor.

A dispus ca amintitul comisar să poarte și anul acesta evidență despre proviziunea de poame din singuraticile ținuturi cum și despre vânzătorii acestora și despre cumpărătorii de poame din străinătate.

Aducând subscrișul comitet acest comunicat la cunoștința obștei noastre, ne adresăm către preoțimea și învățătorii nostri cu rugarea să binevoiască:

a ne transpune cu posibilă grăbire consemnarea proviziunii mai mari de poame și a proprietarilor lor, ca pe această consemnare s'o putem înainta la numitul comisariat ministerial;

a face atenți pe producătorii — vânzătorii să separeze, cu deosebire la mere și pere, poamele după soi și mărime și să fie cu deosebită îngrijire la pachetarea lor, de oare-ce poamele mestecate, fără privire la soi și mărime, nu sunt căutate sau se vënd cu preț foarte redus;

în fine a recomanda producătorilor mari și de mijloc să nu-și vëndă cea mai aleasă parte a poamelor de iarnă îndată toamna, ci să se nișuiască a le păstra, în scopul vânzării de peste

iarnă și primăvară, în locurile potrivite și cu deosebire în camere de poame. Cum cea mai mare parte a producătorilor nu dispune de astfel de locuri potrivite și nici de cunoștințele neapărate la construirea lor, doritorii de a-și construi camere pentru păstrarea poamelor cu puțină cheltuială și potrivite deosebirilor de spațiu și temperatură, să se adreseze cu rugare (epistolă) către comisarul ministerial („Országos gyümölcsészeti miniszteri biztos“ în Budapesta), care le va trimite în mod gratuit planurile și preliminarele de spese, provăzute cu îndrumări amănunțite despre culegerea și conservarea (ținerea) poamelor.

Sibiiu, 22 Iunie 1904.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

D. Comșa, president.

V. Tordășianu, secretar.

BURSA.

Bursa de cereale și efecte.

CEREALE:

— Cursul pieții din Budapesta —

— 8 Iulie 1904.

GRÂU.

	per 50 kilograme	coroane
Grâu dela Tisa — — — — —	— — — — —	9.50— 9.—
„ din Banat — — — — —	— — — — —	8.85— 8.70
„ din Bacfa — — — — —	— — — — —	8.90— — —

ORZ.

Orz — — — — —	— — — — —	6.32— 6.35
---------------	-----------	------------

SĂCĂRA

Săcară din jurul Pestei — — —	— — —	6.27— 6.35
-------------------------------	-------	------------

PORUMB.

Porumb — — — — —	— — — — —	5.30— 5.27
------------------	-----------	------------

OVES.

Oves — — — — —	— — — — —	6.15— — —
Rapița — — — — —	— — — — —	10.10— — —

Prețuri de încheiere oficiale:

Grâu de toamnă (Oct.) c. — — —	— — —	8.99— 9.00
Săcară de toamnă (Oct.) c. — — —	— — —	6.64— 6.65
Oves de toamnă (Oct.) c. — — —	— — —	6.22— 6.23
Porumb pe Iulie c. — — — — —	— — — — —	5.23— 5.24
„ pe Maiu 1905 c. — — — — —	— — — — —	5.65— 5.66

EFFECTE:

Budapesta, 8 Iulie 1904.

Incheierea efectelor ung.

Imprumutul c. fer. ung. în argint — — —	— — —	— — —
Obligațiunile de stat ung. ale c. fer. de ost — — —	— — —	— — —
Renta coroanei ung. — — — — —	— — — — —	97.15
Obligațiunile de 4% ung. pentru scutirea de darea pământului — — — — —	— — — — —	97.55
Reuta de aur 4% — — — — —	— — — — —	117.95
Acții pentru asigurarea de credit ungar — — —	— — —	742.50
Los de câștig al împumut. ung. — — —	— — —	207.—
Acții ale c. fer. de Kassa-Oderberg — — —	— — —	— — —

Incheierea efectelor austriace.

Renta de hârtie 4 ² / ₁₀ 0% — — — — —	— — — — —	99.20
Renta de aur austr. 4% — — — — —	— — — — —	118.45
Los din 1860 — — — — —	— — — — —	152.35
Los de cred. austriac — — — — —	— — — — —	463 —
Banca austro-engleză — — — — —	— — — — —	— — —
Bank-Verein din Viena — — — — —	— — — — —	509 —
Banca austro-ungară — — — — —	— — — — —	1619 —
Acții ale c. ferate sud-austriace — — —	— — —	77.15
Societ. de navigațiune Dunăreană — — —	— — —	838.—
Acții de tutun — — — — —	— — — — —	329.50
Aur bătut ces.-reg. — — — — —	— — — — —	11.31
Renta de argint 4 ² / ₁₀ % — — — — —	— — — — —	99.75
Renta coroanei austriace — — — — —	— — — — —	99.20
Los din 1864 — — — — —	— — — — —	257.—
Acții ale instit. de cred.-austriac — — —	— — —	639.50
Acții ale băncii Uniunii — — — — —	— — — — —	518.—
Banca austriacă Länder — — — — —	— — — — —	424.75
C. fer. austro-ungară de stat — — — — —	— — — — —	638.—
Acții de Alpi — — — — —	— — — — —	407.75
Prețul de schimb londonez — — — — —	— — — — —	232.40
Tramwaw vienez — — — — —	— — — — —	— — —

Licitațiune minuendă.

Ven. Consistor diecesan din Arad cu datul 27 Maiu (9 Iunie) Nr. 3100/904 a încuviințat renovarea Sf. biserici gr-rom. din Siclău (cottul Arad).

Pentru asigurarea renovării Sf. biserici subscrișul prin aceasta publică concurs pentru licitare verbală ținândă la 29 Iunie (12 Iulie) 1904, la orele 11 a. m. în casa bisericeii

Prețul de esclamare 2911 cor. 99 fil.

La licitare poate fie-care participa, care înainte de a se începe licitarea, va depune la mâinile episcopului bisericesc un vadiu de 10% din prețul de esclamare în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul, specificarea de spese se poate vedea la subsemnatul președinte al comitetului parochial.

Se primesc și oferte în scris, dacă acele vor sosi — francate — înainte de-a începe licitarea, cu vadiul corespunzător și în care să ya cuprindă acea precisă declarațiune, că respectivul oferent cunoaște condițiunile de licitare și acelora necondiționat se va supune.

Siclău, la 13/26 Iunie 1904.

Iosif Dan m. p.,

președ. comitetului parochial.

278

Concurs.

La agentura principală a băncii de asigurare „Transilvania“ este vacant un post de scriitor.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze ofertul până în 10 Iulie curent inclusive, la agentura principală din Arad. Preferiții vor fi cei ce posed limba română, maghiară și germană.

285

INSERTIUNI și RECLAME.

Dr. Cornel Iancu

advocat

și-a deschis cancelarie advocațională în Arad, Jozsef főherczeg-ut Nr. 16.

289

Ținăr român inteligent,

care a absolvat 6—8 clase, se primește de practicant într'o farmacie.

279 1—3

Adresa la administrațiune

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poștă Brunn — Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena.

286

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer de soare, massage, electri-sare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

„VICTORIA“

Institut de credit și economii, A R A D.

Anul întemeierii 1887. Depuneri Cor. 5.000.000.

Cap. de fond. Cor. 600.000 | Fond de rezervă Cor. 400.000.

Primește depuneri spre fructificare și da deponenților $4\frac{1}{2}\%$ interese netto după depuneri pe timp mai îndelungat, iar după depuneri de durată mai scurtă de trei luni da 4% .

Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul, _____ separat. _____

Depuneri până la 5000 Cor. se pot ridica și să plătesc fără abzieere. — Depuneri și ridicări se pot face pe _____ calea postală și se expediază franco. _____

Escomptează cambii cu 6% — 8% interese.

Tot asemenea acordă și credite hipotecari și de lom- _____ bard în modul cel mai culant. _____

Direcțiunea institutului.

B A N I I

Pe lângă modurile de plată de mai jos, prin intervenția biroului nostru se pot căpăta împrumuturi hipotecare replateabile în anuități, pe posesiuni fonciare, case în orașe, mai departe credit personal preoților, ofițerilor, funcționarilor de stat și particulari, comezanților, industriașilor și pensionașilor pe lângă replățire în 5-2 ani, cu garanți ori fără garanți, în cel mai scurt timp și pe lângă cea mai perfectă discrețiune. Remunerăția noastră modestă numai după atingerea scopului, decursiv va fi plătită. Documentele necesare cancelaria noastră le câștigă pe propriile ei spese, cari spese vor fi plătite asemenea decursiv.

A) Favorurile extra ordinare mai noi a împrumuturilor câștigate prin intervenția noastră:

1. Informațiunile sunt ieftine. 271
2. Detrageri puține.
3. Depurările să desoriu anual din datorie și interesele vin socotite numai după sumele reduse și interesele și capitalul se poate depura laolaltă
4. După întârziere motivată de plătire, amendă nu se plătește.
5. La dorință după rate vine încasatorul acasă, ori se pot plăti prin cheque postal nefrancat.

B) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre cu depurare pe quartale:

1. Sunt foarte ieftine, pentru-că suma plătită la cuartal se detrage imediat din datorie și debitorul totdeauna plătește după starea faptică a datoriei interesele.
2. Cvotele aduceau un venit de regulă de 8% și dividendă în urma circulațiunii uriașe se mai poate urca an de an; asemenea anual se escotentază.
3. Cvotele pe lângă abzieere prealabilă se rescumpără în suma lor totală.
4. Un astfel de împrumut se achită cel mult în $2\frac{1}{2}$ ani, după care ori-ce obligământ de plată înceată.

C) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre hipotecare:

Depurare de 15 ani	4-75%	Depurare de 40 ani	3-15%
22	4-0%	46	2-98%
30	3-75%	50	2-85%
32	3-50%	60	2-65%
33	3-30%	65	2-33%
35	3-25%	70	2-30%

După mărimea sumei împrumutate. După mărimea sumei împrumutate.

În plăți se cuprinde: nu numai interesele și spesele de administrare ei și depurațiunea din capital

Biurou aradan de informațiuni.

Poseșori KLONDA și SZATMÁRY

ARAD, Strada Salacz Nr. 3.

Coasa de oțel „Bur“ este cea mai bună pe lume

ai cărei unici liferanți pentru întregul continent și pentru America sunt

Winkler és Grauer, Kőbánya 34,

la cari e a se adresa ori ce corespondență privitoare la coase.

Coasa de oțel „Bur“ taie admirabil!

500 coroane plătesc, celui ce este în stare să ne arate o coasă de oțel „Bur“ veritabilă ca provenită din altă fabrică.

1000 coroane plătesc celui ce ne poate arăta dintre 100 coase de oțel „Bur“ două reale.

Coasa de oțel „Bur“ numai atunci este veritabilă, dacă pe mâner poartă gravată inscripția aceasta: W. G. Kőbánya, iar pe atul ei este tipărită marca firmei cum arată figura asta: 1906-20

Preț-curent ilustrat și gratuit.

Facem atent pe ori cine în interesul său propriu, de a se păz de marfă de imitațiune. Coasa „Bur“ satisface pretențiunii cri-cărui econom în modul cel mai perfect.

Acest favor are a-l mulțami coasa de oțel „Bur“ singur ascuti-șului său admirabil, nici prea tare, nici prea moale. Mai ales pentru aceea este coasa „Bur“ corespunzătoare, pentru-că are simcea și grumaz tare, iar ascutișul foarte subțire. Mulți economi strică și cea mai bună coasă, prin faptul că nu știu să o bată. Asta însă pe lângă toată nedibăcia economului este eschiesă la coasa „Bur“, de care-ce firma noastră trimite coasa bătută și probată. Pentru fie-care bucată se primește garanția, iar care nu corespunde schimbăm pentru alta însă mărturisim din experiență, că între 1000 coase nu e nici una rea.

Prețurile coasei de oțel „Bur“

60 70 75 80 85 90 95 100 110 120 cm. lungă
1-80 2-10 2-20 2-30 2-40 2-70 2-80 2-90 3-20 3-60 Cor.

La comanda de 5 bucăți suportă spesele postale; la comanda de 10 bucăți fabrica nu numai că suportă spesele postale, dar dă o coasă în dar, iar la comanda de 20 bucăți, fabrica pe lângă suportarea spesei postale și trimiterea a două coase, trimite și două tablouri frumoase din timpul războiului buro-englez. Cutea „Bur“ la coasa de oțel „Bur“ 1 coroană. O cute „Amergau“ bucată 30 fl. Anșat pentru batera coasei (nicovalăși ciocar) 1 cor. 90 fl. Nouăte! Teacă potrivită p. coasă păr. cu cheie cu tot 30 fl., 10 buc. 2 60 cor.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, iar sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce la întrebuințarea de apă nesipoasă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-uteza 27. sz.

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Împrumuturi de bani pe amortisare

mijlocesc pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în orașe cu 4,3, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30 și 50 de ani

adeacă în camătă e socotită atât camăta cât și amortisarea din capital. Principiul meu e îndestularea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi hipotecare.

Împrumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile hipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese prealabile nu sunt, tacsele mi le socotesc ulterior.

Pentru deslușiri mai detaiate a se adresa la

HERZOG SANDOR

Arad, str. Weitzer-János Nr. 15, ușa 7.